

Türkiye’de Kömür Madenciliği (2021–2025): ÇED Süreçleri, Ruhsat İhaleleri ve Alan Analizi

Bu çalışma Avrupa İklim Eylem Ağı (Climate Action Network Europe) tarafından yayınlanmıştır.

Rapor: Hülya Çeşmeci Cengiz

Veri derlemesi: Duygu Kural & Hülya Çeşmeci Cengiz

İçindekiler

Giriş	3
1. Temel Bulgular	4
2. Amaç ve Yöntem	5
3. Bulgular	7
ÇED süreçlerindeki kömür madeni projeleri.....	7
Ruhsat ihalelerinde kömür.....	9
Kamulaştırma kararlarında kömür.....	9
4. Sonuç ve Değerlendirme	10
EK	11
1. TRAKYA BÖLGESİ KÖMÜR MADENCİLİĞİ.....	11
Ruhsat sahipliği bakımından maden işletmeleri.....	12
Yakın dönem kömür yatırımları.....	13
Aktif kömür üretimi yapan şirketler ve işçi sayıları bakımından maden işletmeleri.....	14
ÇED Raporlarında kömür madenciliği.....	14
Kömür üretimi.....	14
2. ŞIRNAK İLİNDE ASFALTİT MADENCİLİĞİ.....	15
Ruhsat sahipliği bakımından maden işletmeleri.....	16
Yakın dönem kömür yatırımları.....	17
ÇED Raporlarında kömür madenciliği.....	18
Silopi Termik Santrali.....	18
3. KÜTAHYA İLİ TAVŞANLI İLÇESİNDE KÖMÜR MADENCİLİĞİ.....	19
Ruhsat sahipliği bakımından maden işletmeleri.....	19
Yakın dönem kömür yatırımları.....	20
Aktif kömür üretimi yapan şirketler ve işçi sayıları bakımından maden işletmeleri.....	21
Üretilen kömür.....	21
Belge Sözlüğü.....	22

Giriş

Kömür Madenleri Veri Tabanı Çalışması Türkiye’de kömür madenciliği projelerine dair 1 Ağustos 2021 - 31 Ekim 2025 tarihlerini kapsayan **bir veri toplama ve analiz çalışmasıdır**. Çalışma CAN Europe tarafından yürütülmüştür. Çalışma, kömür madeni genişlemeleri ve yeni kömür sahası girişimlerinin, **mevcut kömürlü santrallerin ömrünün fiilen uzatılmasına** nasıl zemin hazırlandığını görünür kılmayı amaçlamaktadır.

Türkiye’de yeni yerli kömürle çalışan termik santral yatırımlarının önemli ölçüde yavaşlamasına rağmen, kömür teşvikleri ve kamu ile özel sektör arasında yapılan uzun vadeli kömür alım anlaşmaları aracılığıyla kömürden elektrik üretiminin devam ettirildiği; buna paralel olarak mevcut kömür sahalarının genişletildiği ve yeni maden ocaklarının açıldığı gözlemlenmektedir. Bu gelişmeler, enerji politikalarının yalnızca kurulu güç ve santral kapasitesi üzerinden değil, madencilik faaliyetlerini de içeren bütüncül bir perspektifle değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Kömür madenciliği faaliyetleri; orman, mera ve tarım alanları üzerinde artan mekânsal baskı yaratmakta, su varlıkları üzerinde kirlenme ve aşırı tüketim risklerini artırmakta ve yerel toplulukların yaşam alanlarının kullanım biçimlerini doğrudan dönüştürmektedir. İklim krizinin etkilerinin giderek derinleştiği bir dönemde, kömür üretimini sürdürmeye veya artırmaya yönelik politikalar, Türkiye’nin uzun vadeli iklim hedefleriyle uyum açısından tartışmalı bir zemin oluşturmakta; aynı zamanda kamu sağlığı ve doğal ekosistemler üzerinde olumsuz etkiler yaratma potansiyeli taşımaktadır.

1. Temel Bulgular

- 1 Ağustos 2021 – 31 Ekim 2025 döneminde 31 ilde toplam **123 kömür madeni projesi** için ÇED duyurusu yapılmıştır.
- En fazla ÇED başvurusu yapılan iller sırasıyla **Tekirdağ (20), Edirne (17), Şırnak (16) ve Kütahya (9)** olmuştur.
- **Şırnak'ta 16 başvurunun tamamı, Tekirdağ'da 20 başvurunun 9'u, Edirne'de 17 başvurunun 9'u, Kütahya'da 9 başvurunun 7'si ve Ankara'da 7 başvurunun 4'ü** "ÇED Gerekli Değildir" kararı almıştır.
- ÇED süreci başlayan projelerin toplam **ruhsat alanı 161.106 hektar** olup bu alan yaklaşık **226 bin futbol sahasına¹** karşılık gelmektedir; projelerin **ÇED'e tabi alanı 24.013 hektardır**.
- ÇED başvurusu yapılan projeler kapsamında toplam **119.893.870 ton linyit, taşkömürü ve/veya asfaltit üretimi** planlanmaktadır.
- Türkiye'de 2023 yılında yaklaşık 57 milyon ton yerli linyit üretimi yapılmıştır, üretimin %80'inden fazlası termik santraller tarafından tüketilmiştir²
- Toplam **18 proje**, Bolu-Göynük, Çan, Yatağan, Tunçbilek ve Adularya Yunus Emre termik santrallerine kömür sağlamak amacıyla geliştirilmiştir.
- Yayınlanan projelerin **66'sı "ÇED Gerekli Değildir"** kararı almıştır; bu kararların en yoğun verildiği iller **Şırnak (16), Tekirdağ (9), Edirne (9), Kütahya (7) ve Ankara (4)** olmuştur.
- Başvuruların **88'i açık ocak, 27'si yer altı, 8'i ise karma (yer altı + açık ocak)** projedir; açık ocak projelerinin tamamı "ÇED Gerekli Değildir" kararı almıştır.
- Aynı dönemde MAPEG tarafından IV. ve II. Grup kapsamında toplam **7.071 ruhsat ihalesi** yapılmış; ihale edilen ruhsat alanlarının toplam büyüklüğü yaklaşık **6.267.281 hektar** olarak kaydedilmiştir (yaklaşık 887.770 futbol sahası; Konya yüzölçümünün yaklaşık 1,5 katı).
- Kömür madenciliği amacıyla **10 ilde 17 kamulaştırma kararı** alınmış; **790 hektardan fazla alan** kamulaştırılmıştır³.
- Mevcut maden işletmelerinin genişlemesi ve yeni maden projeleri özellikle **Trakya (Edirne–Tekirdağ), Şırnak ve Kütahya** bölgelerinde yoğunlaşmaktadır.

¹ Convertworld. Url: <https://www.convertworld.com/tr/alan/futbol-sahasi.html> (1 futbol sahası 0,72 ha), (Son erişim: 19.11.2025)

² EMBER. 2024. Yerli kömür baz yük sağlamaktan uzak. Url: <https://ember-energy.org/app/uploads/2024/08/Yerli-komur-baz-yuk-saglamaktan-uzak.pdf>. (Son erişim: 19.11.2025)

³ Resmi Gazete'de yayımlanan kamulaştırma ilanlarının tamamında kamulaştırılan alan bilgisi yer almamaktadır. Bu nedenle kömür madenleri için kamulaştırılan toplam alan net olarak belirlenememektedir; çalışmada verilen toplam alan yalnızca alan bilgisinin paylaşıldığı ilanların toplamını yansıtmaktadır.

2.Amaç ve Yöntem

Türkiye’de iklim politikası alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları hem küresel iklim hedefine hem de Türkiye’nin 2053 net sıfır hedefine ulaşmak için Türkiye’nin bugünden itibaren emisyonları azaltmasını savunmaktadır. Bu azaltım hedefinin gerçekleşmesi için atılması gereken ilk adım Türkiye’nin elektrik üretiminde kömür tüketimini sonlandırmasıdır. 2021 yılında iklim STK’ları tarafından yayımlanan “Karbon Nötr Türkiye Yolunda İlk Adım: 2030’da Kömürden Çıkış⁴” raporunda gösterildiği gibi, Türkiye’nin 2030 yılına kadar kömürden çıkışı mümkündür ve uygulanabilir bir seçenektir.

Kömür bazlı elektrik üretimi Türkiye’nin toplam karbon emisyonlarının yaklaşık %20–25’ini oluşturmaktadır. Elektrik üretiminde kömürün payı %30 civarındadır.⁵ Türkiye’nin 2021’de Paris Anlaşması’nı onaylamasıyla birlikte 2053 için bir net sıfır hedefi duyurulmuştur. Ancak henüz bir kömürden çıkış tarihi ilan edilmemiştir.

Türkiye’de yeni kömürlü santrallerin inşa edilmesi, kömürü destekleyen hükümet politikalarına rağmen pek olası görülmemektedir. Nitekim, ülkede kömürle çalışan enerji santrallerinin kapasite artışı, aktif geliştirme aşamasında bulunan Kahramanmaraş-Elbistan’daki iki ünite dışında neredeyse tamamen durmuştur. Planlanan kömürlü termik santral kapasitesi 2015 yılından bu yana yaklaşık %99 oranında azalmış, 2010’dan itibaren ise toplam 92,3 GW kömür bazlı santral kapasitesi iptal edilmiştir.⁶ Buna karşın, mevcut kömürlü santrallerin ömrü; halihazırda faaliyet gösteren kömür madenleri için hazırlanan genişleme projeleri ve/veya yeni kömür madeni faaliyetleriyle uzatılmaktadır. Kömür madeni projeleri çoğunlukla ormanları, tarım arazilerini ve su kaynaklarını tehdit etmekte; özellikle köylerin yerinden edilmesine neden olmaktadır. Bu çalışma ile kömürlü santrallerin ömrünü uzatan mevcut ve planlanan yerli kömür madenlerinin durumuna dair genel bir resmin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Veri tabanı çalışması, Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) süreçleri, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG) tarafından yayınlanan **ruhsat ihaleleri**, **Resmi Gazete’de** yayınlanan **kamulaştırma kararlarını** ve faaliyette olan **kömür sahalarındaki gelişmeleri kapsayacak şekilde dört bölümden** oluşmuştur. **Birinci bölümde** ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından düzenli yayınlanan ÇED ilanları arasından kömür madeni

⁴ WWF-Türkiye. 2021. Karbon nötr Türkiye yolunda ilk adım kömürden çıkış 2030. Url: <https://www.wwf.org.tr/?11400/karbon-notr-turkiye-yolunda-ilk-adim-komurden-cikis-2030> (Son erişim: 19.01.2026)

⁵ Ember. Turkey Electricity Review 2024. Ember, Oct. 2024. ember-energy.org/app/uploads/2024/10/Turkiye-Electricity-Review-2024.pdf. Erişim tarihi: 11 Şub. 2026.

⁶ Global Energy Monitor. 2025. Yükselik ve Çöküş 2025.Url: <https://globalenergymonitor.org/wp-> (Son erişim: 19.01.2026)

projeleri derlenerek veri tabanına proje ile ilgili özet bilgileri içerecek şekilde aktarılmıştır, **ikinci bölümde** MAPEG tarafından ilan edilen ve içinde kömürün de bulunduğu IV. Grup ruhsat ihaleleri derlenmiştir. IV. Grup maden projeleri içinde metalik madenlerin, minerallerin de bulunduğu geniş bir maden grubudur. Ne yazık ki MAPEG tarafından, ihale ilanlarının yalnızca küçük bir bölümünde doğrudan ihaleye söz konusu madenin türü bilgisi verilmektedir. Bu nedenle ruhsat ihale verileri tüm IV. grup maden ruhsatlarının ayrıştırılmadan bir arada değerlendirildiği verilerden oluşur. Bu nedenle çalışmanın en önemli kısıtı ihale verilerini maden türlerine göre ayıramamak olmuştur. **Üçüncü bölümde** Resmi Gazete’de yayınlanan doğrudan kömür madenlerine ilişkin olan kamulaştırma verileri derlenirken, **dördüncü bölümde** dijital basından derlenen aktif kömür sahalarındaki güncel gelişmeler yer almıştır.

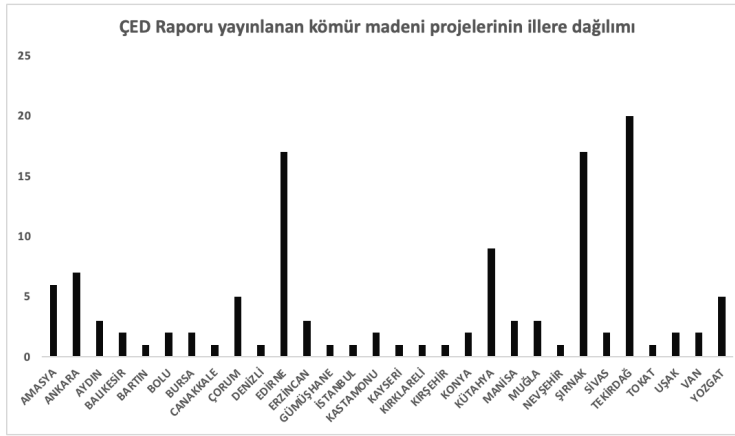
Çalışma sonucunda mevcut maden işletmelerinin genişlemesi ya da yeni maden tesisinin inşaa konusunda yürütülen faaliyetler üç kömür bölgesinde yoğunlaşmaktadır. Bu bölgeler **Trakya (Edirne ve Tekirdağ), Şırnak ve Kütahya**’dır. Veri tabanının ekler dosyasında bu bölgelere ayrıca odaklanan bilgi notları da dahil edilmiştir. Bu bilgi notları masabaşı haritalama ve veri derleme çalışmalarıyla yürütülmüştür.

Haritalama çalışmalarında MAPEG tarafından yayınlanan IV. Grup maden ruhsatları Geographic Information System (GIS) programında bir araya getirilmiştir. Ancak IV. Grup maden ruhsatları içinde kömür ruhsatlarını belirleyebilmek için ÇED raporları, kamulaştırma ilanları ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Maden Çalışanlarının İşletmelere Dağılışı (2024) verilerinden elde edilen işletme listelerine başvurulmuştur. Bu kaynaklardan elde edilen listelere göre maden ruhsatları filtrelenmiştir.

3. Bulgular

ÇED süreçlerindeki kömür madeni projeleri

1 Ağustos 2021 ve 31 Ekim 2025 tarihleri arasında 31 ilde 123 kömür madeni projesi için ÇED duyurusu yapılmıştır. Kömür madeni projelerinin en yoğun şekilde ÇED başvurusu yaptığı il Tekirdağ (20 proje) olmuştur. Bu ili Edirne (17), Şırnak (16), Kütahya (9), Ankara (7), Amasya (6) ve Çorum (5) ve Yozgat (5) izlemektedir.

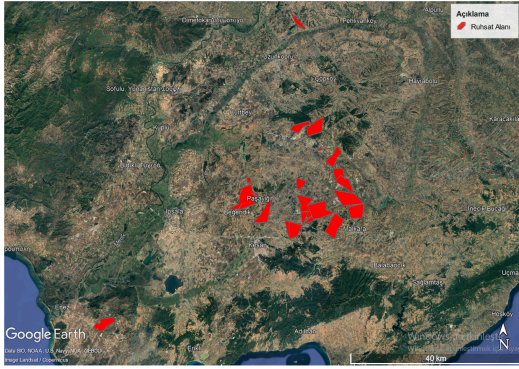
ÇED raporu yayınlanan kömür madeni projelerinin illere dağılımı (il/toplam sayı)

ÇED süreci başlayan Kömür madeni projelerinin toplam ruhsat alanı 161 bin 106 hektardır ve bu rakam **226 bin futbol sahasına** karşılık gelmektedir.⁷ Projelerin ÇED'e tabi olan alanı ise 24 bin 13 hektardır. 18 proje, termik santraller (Bolu-Göynük Termik Santrali, Çan Termik Santrali, Yatağan Termik Santrali, Tunçbilek Termik Santrali ve Adularya Yunus Emre Termik Santrali) için üretim yapmak için geliştirilirken, projelerin geri kalanı kömürü piyasada, sanayi ve evsel alanda kullanımda değerlendirmek için geliştirilmiştir.

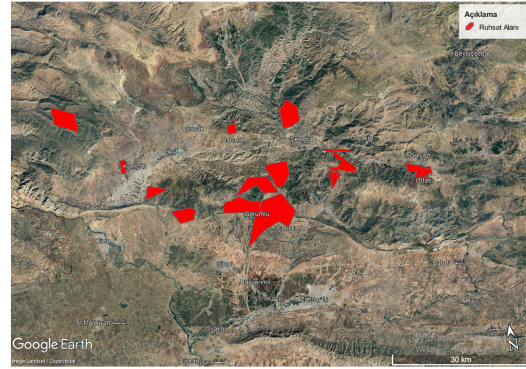
⁷Convertworld. Url: <https://www.convertworld.com/tr/alan/futbol-sahasi.html> (Son erişim: 19.11.2025)

2021 - 2025 tarihleri arasında yayımlanan ÇED projelerinde yer alan kömür madeni ruhsatları

Tekirdağ-Edirne illeri ÇED projelerinde yer alan kömür madeni ruhsatları

Şırnak ili ÇED projelerinde yer alan kömür madeni ruhsatları

Yayınlanan projelerin 66'sı "ÇED gerekli değil" kararı⁸ almışken, **en çok "ÇED gerekli değildir" kararı verilen iller sırasıyla Şırnak (16), Tekirdağ (9), Edirne (9), Kütahya (7), Ankara (4) olmuştur.**

ÇED başvurusu yapılan projelerin 88'i açık maden ocağı projesinden oluşurken, geri kalan 35 proje yer altı (27) ile yer altı ve açık maden ocağı bir arada olan (8) projelerdir.

⁸ÇED Ek-2'deki listede yer alan çevresel etkileri ön inceleme ve değerlendirmeye tabi projelerin, çevre üzerindeki muhtemel olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucunda ilgili mer'i mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeyde olduğunun belirlenmesi üzerine, projenin gerçekleşmesinde çevre açısından sakınca görülmediğini belirten karar.

Url: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=39647&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> (Son erişim: 19.11.2025)

Türkiye genelinde açık kömür madeni ocağı projelerinin (88) tümü ÇED Gerekli Değildir kararı almıştır. Yer altı kömür madeni projelerinin 10'u "ÇED Gerekli Değildir" kararı ile sonuçlanmıştır.

ÇED başvurusu yapılan tüm kömür madeni projeleri ile 119 milyon 893 bin 870 ton linyit, taşkömürü ve/veya asfaltit üretilmesi planlanmıştır.

Ruhsat ihalelerinde kömür

1 Ağustos 2021 ve 31 Ekim 2025 tarihleri arasında MAPEG tarafından IV. grup ve II. gruba ait⁹ 7071 ruhsat ihalesi yapılmıştır. Büyük bölümü IV. Grupta olan ihale ruhsatlarının toplam alanı yaklaşık **6 milyon 267 bin 281'dir. Bu rakam 887 bin 770 futbol sahasına eşit ve Türkiye'nin en büyük yüzölçümlü ili Konya'nın yüzölçümünün¹⁰ 1,5 katı kadardır.**

Kamulaştırma kararlarında kömür

1 Ağustos 2021 ve 31 Ekim 2025 tarihleri arasında kömür madenciliği için 10 ilde 16 kamulaştırma kararı alındı. Kamulaştırma kararlarının illere dağılışı şu şekildedir; Yozgat (4), Ankara (2), Bolu (2), Afyon (1), Aydın (1), Çanakkale (1), Denizli (1), Muğla (2), Şırnak (2), Tekirdağ (1). 792 hektardan fazla alan kamulaştırmaya söz konusu olmuştur.

⁹Türkiye'de madenler Maden Kanunu'na göre 5 grupta ele alınıyor. IV. Grup madenler kömür, altın, bakır gibi endüstriyel madenleri, II. Grup madenler ise mermer, dekoratif taşlar, traverten, kalker, bazalt ve benzeri kayalar ve taşlardan oluşur.

¹⁰ TÜİK İllerin Yüzölçümü (km²) verisine göre Konya'nın yüz ölçümü 40.838 km²'dir.

4. Sonuç ve Değerlendirme

Türkiye’de Kömür Madenciliği (2021–2025): ÇED Süreçleri, Ruhsat İhaleleri ve Alan Analizi çalışması, 1 Ağustos 2021 – 31 Ekim 2025 döneminde Türkiye’de kömür madenciliğine ilişkin ÇED süreçleri, ruhsat ihaleleri, kamulaştırma kararları ve aktif sahalardaki gelişmeleri birlikte ele alarak mevcut kömür politikalarının genel yönünü ortaya koymaktadır. Bulgulara göre, yerli kömür ile üretim yapan yeni termik santral yatırımları büyük ölçüde yavaşlamış olsa da, maden genişlemeleri ve yeni saha girişimleri aracılığıyla kömür üretiminin sürdürüldüğünü ve mevcut santrallerin ömrünün dolaylı biçimde uzatıldığını göstermektedir.

ÇED verileri incelenen dönemde 31 ilde 123 kömür madeni projesi için başvuru yapıldığını ve projelerin önemli bir kısmının “ÇED Gerekli Değildir” kararı aldığını ortaya koymaktadır. Açık ocak projelerinin tamamının ÇED gerekli değildir kararı almış olması, çevresel etkilerin yeterince bütüncül ele alınıp alınmadığına dair soru işaretleri yaratmaktadır. Toplam ruhsat alanınının 161 bin hektarı aşması ve planlanan üretimin yaklaşık 120 milyon tona ulaşması, kömür madenciliğinin yeni sahalarla mekânsal olarak genişlediğine işaret etmektedir.

MAPEG ruhsat ihaleleri de madencilik faaliyetlerinin geniş bir coğrafyaya yayıldığını göstermektedir. IV. Grup ruhsat verilerinin maden türüne göre ayrıştırılamaması önemli bir kısıt olmakla birlikte, ÇED ve kamulaştırma verileri birlikte değerlendirildiğinde kömür madenciliği faaliyetlerinin özellikle Trakya (Edirne–Tekirdağ), Şırnak ve Kütahya bölgelerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Kamulaştırma kararları ise kömür madenciliğinin arazi kullanımı ve yerel halklar üzerinde doğrudan etkiler yarattığını ortaya koymaktadır.

Ruhsat ihaleleri, ÇED süreçleri ve kamulaştırma kararları yoluyla kömür arzının sürdürülmesi, Türkiye’nin 2053 net sıfır hedefiyle uyum açısından ciddi bir çelişki yaratmaktadır. Mevcut eğilimler, kömürlü santrallerin ve madencilik faaliyetlerinin ömrünü uzatırken, emisyon azaltım hedeflerini geciktirdiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle enerji politikalarının odağı, kömür üretimini sürdürmekten ziyade adil bir dönüşüm perspektifiyle kömürden çıkışı hızlandırmak olmalıdır. Kömür bölgelerinde çalışanların, yerel ekonomilerin ve yaşam alanlarının korunmasını esas alan adil geçiş politikaları geliştirilmeden gerçekleştirilecek her yeni kömür yatırımı, hem iklim hedefleriyle hem de toplumsal adalet ilkeleriyle uyumsuz bir hat çizmeye devam edecektir.

EK

1. TRAKYA BÖLGESİ KÖMÜR MADENCİLİĞİ

Trakya Kalkınma Ajansı tarafından belirtilen TR21 Trakya Bölgesi 3 ili kapsıyor. Bu 3 il; Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ'dır. Kalkınma Ajansı raporlarına göre Trakya bölgesinde kömür kullanımı özellikle sanayi bölgesi olması dolayısıyla yüksektir. Buna bağlı olarak 3 ilde de, orman, mera ve tarım toprağı kayıpları ve özellikle kış aylarında hava kirliliğı yaşanmaktadır¹¹.

Bölgedeki 3 ilde de kömür yatakları bulunmakla birlikte kömür üretimi Tekirdağ ve Edirne'de yoğunlaşmaktadır. Tekirdağ'da, Malkara ilçesi, Saray ilçesi; Edirne'de Uzunköprü ilçesi, Keşan ilçesi; Kırklareli'de ise Pınarhisar ilçesi kömür madenlerinin ağırlıklı olarak bulunduğu ilçelerdir. Bu alanlara ilişkin kömür sektörü haberleri ve ÇED raporlarından elde edilen bilgiye göre kömür sanayi ve ısınma amaçlı kullanılmaktadır. Ancak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar'ın Manisa Soma'da yaptığı 5 Eylül 2025 tarihli yerli kömür teşvikleri¹² açıklaması ile Trakya'daki kömürün termik santral projelerinde kullanımı tartışmaya açılmıştır. Bu açıklamada Bakan, 2030 yılına kadar yerli kömür santrallerinde üretilen elektriğin 7,5 dolar/cent'ten alınacağını kamuoyu ile paylaşmıştır. Trakya Madenciler Derneğı Başkanı Oktay Bakırhan, Trakya'da yeni bir kömür santralının kurulması için Çin'den ve Türkiye'den şirketlerin Malkara ve Uzunköprü havzalarında çalışmalarını sürdürdüğünü ve bölgeden madenciler ile işbirliği planlandığını ifade etmektedir.¹³

Önceki yıllarda Tekirdağ, Malkara¹⁴, Marmaraereğlisi¹⁵, Ergene¹⁶ ve Çerkezköy¹⁷ ilçelerinde; Edirne, Keşan'da¹⁸ ve Kırklareli, Vize'de¹⁹ termik santral projelerine ilişkin bölge halkının itirazları olmuş ve termik santral projeleri iptal edilmiştir.

¹¹Vatandaş Gazetesi. Köy merası yok oluyor. Url: https://www.vatandasgazetesi.com.tr/koy-merasi-yok-oluyor-makale_4024.html (Son erişim: 19.11.2025)

¹²Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. Yerli Kömüre Teşvik Geliyor. Url: <https://enerji.gov.tr/haber-detay?id=21569> (Son erişim: 19.11.2025)

¹³Olay Aktif. Bakırhan Kömür İşletmelerine Nefes Aldırarak Karar Geliyor. Url: <https://www.olayaktif.com/haber/bakirhan-komur-isletmelerine-nefes-aldirarak-karar-geliyor-31305.html> (Son erişim: 19.11.2025)

¹⁴Mynet. Meraların madene açılmak istenmesi köylüleri ayağına kaldırdı. Url: <https://haber.mynet.com/meralarin-madene-acilmak-istenmesi-koyluleri-ayaga-kaldirdi-110107213746> (Son erişim: 19.11.2025)

¹⁵Cumhuriyet. Tekirdağ'da iki kömürlü termik santral kurulması danıstaydan döndü. Url: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/tekirdagda-2-komurlu-termik-santral-kurulmasi-danistaydan-dondu-1236281> (Son erişim: 19.11.2025)

¹⁶Cnntürk. Tekirdağ'da üç bin kişi termik santrali protesto etti. Url: <https://www.cnnturk.com/turkiye/tekirdagda-3-bin-kisi-termik-santrali-protesto-etti-532379> (Son erişim: 19.11.2025)

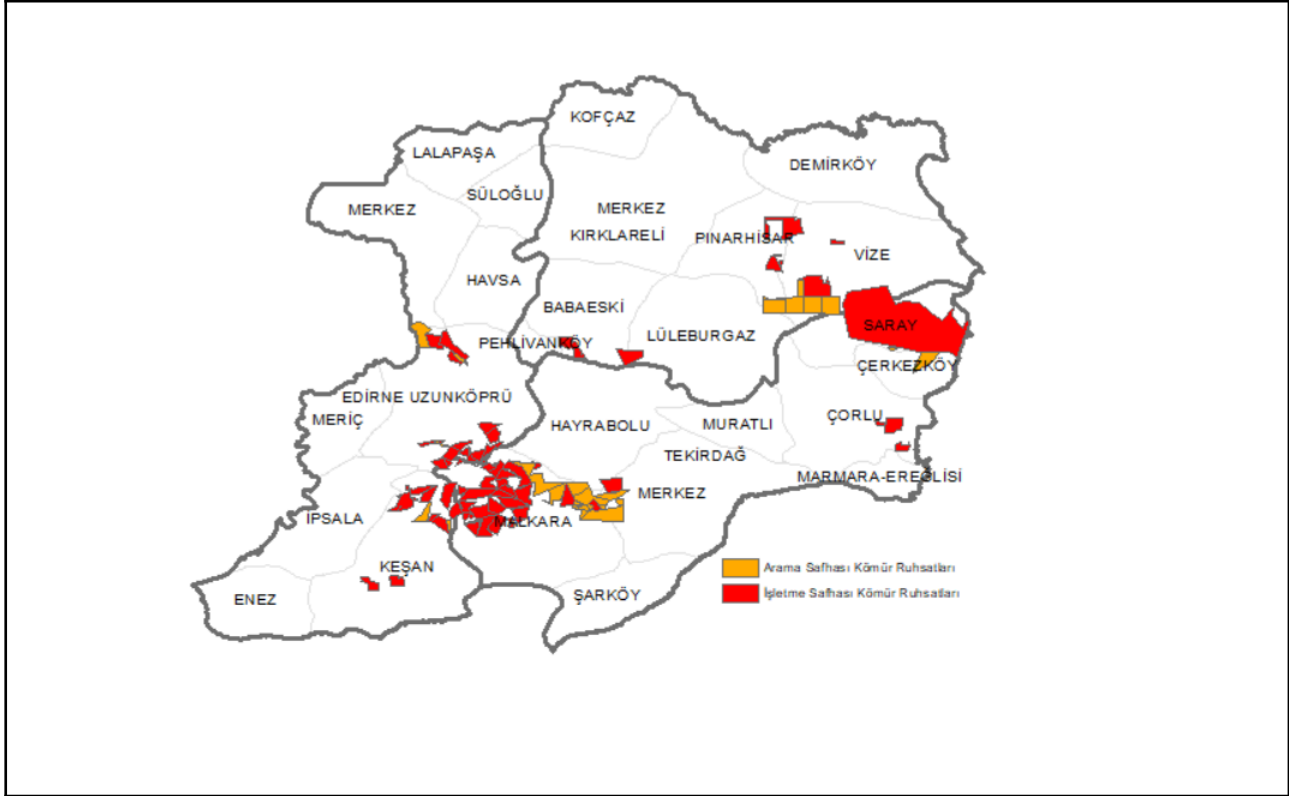
¹⁷Tekirdağ Belediyesi. Tekirdağ termik santrale karşı tek yürek. Url: <https://www.tekirdag.bel.tr/arsiv/10840> (Son erişim: 19.11.2025)

¹⁸Edirne Son Haber. Köyün ortasında kömür ocağı. Url: <https://edirnesonhaber.com/koyun-ortasina-komur-ocagi/149893> (Son erişim: 19.11.2025)

¹⁹T24. Trakya'da termik olmaz be ya. Url: <https://t24.com.tr/haber/34trakyaada-termik-olmaz-be-ya34.673665> (Son erişim: 19.11.2025)

Ruhsat sahipliği bakımından maden işletmeleri

Trakya Bölgesi'nde Maden Petrol Arama Genel Müdürlüğü ruhsat verilerine göre tamamı kömür cevherinden oluşan 95 maden ruhsatı bulunmaktadır. Bu ruhsatlar yaklaşık 125 bin 262 hektarlık bir alana sahip ve 52 kurum ve işletmeye aittir. Ruhsatların önemli bir bölümü Tekirdağ ili Malkara ilçesi, Edirne ili Keşan, Uzunköprü ilçelerinde toplanmaktadır. Bu ilçeleri Tekirdağ ili Saray ilçesi, Kırklareli ili Pınarhisar ve Vize ilçeleri izlemektedir.

Bölgede en fazla kömür ruhsatına sahip olan işletme Elektrik Üretim Anonim Şirketi'dir (EÜAŞ). Ruhsatlarının neredeyse tamamı Malkara ilçesinde olan işletmenin 12 ruhsatı 14 bin 525 hektar alana yayılmaktadır. Kurumun (EÜAŞ) 2024-2028 yılı strateji planı Malkara Linyit Sahası'nın yatırıma açılmasını içermektedir.²⁰ EÜAŞ'ı ruhsat sahipliği bakımından 9 ruhsat ile Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü (TKİ) izlemektedir. Ruhsat sayısı bakımından EÜAŞ'tan daha az sayıda ruhsata sahip olsa da, TKİ'nin ruhsat alanı toplamı 50 bin 443 hektardır. TKİ'nin ruhsatları Saray ve Vize ilçelerine yayılmaktadır. Her ikisi de kamu kurumu olan işletmeler bir arada değerlendirildiğinde ruhsat sahipliği bakımından bölgede kamu kurumlarının güçlü rolü olduğu görülmektedir. 52 ruhsatın kalan 50'si 1 ile 3 arasında ruhsata sahip olan özel sektör işletmelerine aittir. Bu ruhsatların büyüklükleri 13 hektar ile 2000 hektar arasında farklılıklar göstermektedir.

²⁰EÜAŞ, 2024-2028 Stratejik Planı. Url: http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/cDCYS+EUAS_2024-2028_Stratejik_Plan.pdf (Son erişim: 19.11.2025)

Özel işletmeler arasında en yüksek ruhsat sahipliği sırasıyla Doğrubey Madencilik Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi (3408 ha), Yelten Madencilik ve Ticaret A.Ş. (3238 ha), Başer Maden San. ve Tic. A.Ş. (3001 ha), Kiremitçiler Madencilik (2994 ha), BKİ Batı Kömür İşletmeleri Anonim Şirketi'ne (2800 ha) aittir.

Yakın dönem kömür yatırımları

Bölgede son iki yılda yapılan kömür yatırımlarından öne çıkanları şu şekildedir;

- Batı Anadolu Madencilik, Tekirdağ'ın Malkara ilçesinde açık kömür ocağı işletecek. Ocakta yılda 300 bin ton tüvenan²¹ kömür üretilecek (Nisan, 2025).²²
- Vefa Group, Tekirdağ'ın Malkara ilçesinde işletmekte olduğu açık kömür ocağında üretimini arttırarak yılda 120 bin tona çıkarmayı planlıyor (Mayıs, 2025).²³
- Amcol Mineral Madencilik, Tekirdağ'ın Malkara ilçesinde işlettiği açık linyit ocağının kapasitesini yılda 16 bin ton artırarak 20 bin ton/yıla çıkaracak (Mayıs, 2025).
- Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ), Edirne'de bulunan ruhsat sahasındaki yaklaşık 21 milyon ton kömürü ruhsat satışı yoluyla devredecek (Mart, 2025).
- Özşen Maden, Edirne'de işletmekte olduğu 1.202.850 ton/yıl kapasiteli tam mekanize yeraltı kömür ocağının kapasitesini artırarak 2.648.700 ton/yıla çıkaracak (Şubat, 2025).
- Boğaziçi Linyit, Edirne'de açık kömür ocağı işletecek. Şirket ocaktan yılda 100 bin ton tüvenan kömür üretimi yapacak (Ocak, 2025).²⁴
- Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ), Tekirdağ'da 202101794 ruhsat numaralı sahada linyit ocağı işletecek. Sahadan günde 1800 ton linyit üretilecek (Ağustos,2024).
- İbrice Maden, yaklaşık 57 milyon TL yatırımla Tekirdağ'daki kömür ocağında kapasite arttıracak. Şirket yılda yaklaşık 951 bin ton kömür üretecek ve 347 bin ton kömürü zenginleştirme işlemine tabi tutacak (Ağustos,2024).²⁵
- Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ), Edirne'de işleteceği linyit ocağından yılda 300 bin ton linyit üretmeyi planlıyor (Mart, 2024).²⁶

Yatırım haberlerinden de anlaşılacağı üzere Türkiye Kömür İşletmeleri'nin (TKİ) hem yeni saha işletmelerini hem ruhsat devri yoluyla kamusal alanı özel sektöre açma stratejisi izlediği ifade edilebilmektedir.

²¹Tüvenan: Fransızca "işlenmemiş, ham" kökünden gelen Tüvenan maden ocağından çıkarılan ve herhangi bir zenginleştirme işlemine tabi tutulmayan kömür veya kum-çakıl karışımı malzemedir.

²²Enerji Günlüğü. Batı Anadolu Madencilik Malkara'da açık kömür ocağı işletecek. Url: <https://www.enerjigunlugu.net/bati-anadolu-madencilik-malkarada-acik-komur-ocagi-isletecek-63155h.htm> (Son erişim: 19.11.2025)

²³Enerji Günlüğü. Vefa Group, Malkara'da kömür üretimini arttıracak. Url: [Vefa Group, Malkara'da kömür üretimini arttıracak](https://www.enerjigunlugu.net/vefa-group-malkara-da-komur-uretimini-arttiracak) (Son erişim: 01.12.2025)

²⁴Enerji Günlüğü. Boğaziçi Linyit Edirne'de açık kömür ocağı işletecek. Url: <https://www.enerjigunlugu.net/bogaziçi-liniyit-edirne-de-acik-komur-ocagi-isletecek-62076h.htm> (Son erişim: 01.12.2025)

²⁵Enerji Günlüğü.İbrice maden Tekirdağ'da kömür üretimini arttıracak. <https://www.enerjigunlugu.net/ibrice-maden-tekirdagda-komur-uretimini-arttiracak-59976h.htm> (Son erişim: 01.12.2025).

²⁶Enerji Günlüğü. TKİ Edirne'de linyit üretecek. Url: <https://www.enerjigunlugu.net/tki-edirne-de-liniyit-uretecek-57907h.htm> (Son erişim: 01.12.2025).

Aktif kömür üretimi yapan şirketler ve işçi sayıları bakımından maden işletmeleri

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Maden Çalışanlarının İşletmelere Dağılışı (2024) ve Çevresel Etki Değerlendirme sürecine başvuran işletmeler ve MAPEG ruhsat verilerine göre bugün Trakya'da 101 kömür madeni işletmesi²⁷ bulunmaktadır. Bu işletmelerin 94'ü aktif olarak çalışana sahip ve 3509 çalışan bu işletmelerde sigortalı olarak görünmektedir. Madenci istihdamının en yüksek olduğu işletmeler sırasıyla Batı Kömür İşletmeleri A.Ş. (564), Özşen Maden İşletmesi (362), Uysal Madencilik (292), Kiremitçiler Maden (238), Üçel Madencilik (216), İbrice Maden (192), Raya İnşaat (181), Kar Deniz Madencilik'tir (151).

ÇED Raporlarında kömür madenciliği

Kömür madeni ÇED raporlarının illere dağılımı değişkenlik gösterir. 2022-2025 yılları arasında Edirne'de 17 kömür madeni ÇED başvurusu yapılmıştır. Bu projelerin 9'u ÇED Gerekli Değildir Kararı almıştır. 6'sının ÇED süreci devam ederken, 1'i ÇED olumlu kararı almış, 1'i henüz İzleme Değerlendirme Komisyonu (İDK) sürecindedir. Yine 17 kömür madeni projesinin 13'ü bir alanda ilk kez açılacak yeni kömür madeni projesi iken, 4'ü halihazırda faaliyette olan kömür madeni kapasite artışı projesidir. 2022-2025 yılları arasında Tekirdağ'da 20 kömür madeni projesi için ÇED başvurusu yapılmıştır. Projelerin 17'si açık ocak işletmesidir. 10'u yeni projedir. Projelerin 9'u "ÇED gerekli değildir" kararı alırken, 7'sinin ÇED süreci başlamış, 3'ü ÇED olumlu kararı almıştır.

Kırklareli'nde ise 1 proje için başvuru yapılmış ve "ÇED olumlu" kararı alınmıştır.

Edirne'deki maden projeleri Keşan, Enez, Uzunköprü, Merkez ve Süleoğlu ilçelerinde yoğunlaşırken, Tekirdağ'da ÇED başvurusunda bulunan maden projelerinin tamamı Malkara ilçesindedir.

Trakya bölgesinde tüm kömür madeni projelerinde yılda 20 milyon 421 bin 794 ton kömür üretilmesi planlanmaktadır. Söz konusu kömürün üretiminin planlandığı projelerin ÇED süreci kapsamındaki alan toplamı 9084 hektardır.

Kömür üretimi

Bölgede halihazırda yılda ne kadar kömür üretimi yapıldığı bilinmemekle birlikte, Tekirdağ Malkara sahasında 1,5 milyar ton, Çerkezköy sahasında 573 milyon ton ve Saray sahasında 141 milyon ton kömür rezervi bulunmaktadır. Tekirdağ ilinin toplam linyit rezervleri ülkenin toplam linyit rezervinin %11,6'sına denk gelmektedir.²⁸

²⁷GLİ ruhsat alanına sınırdaki GLİ ile sözleşmeli olarak faaliyet gösteren idari sınırı Domaniç'te olan ve çalışanlarının büyük bölümü Tavşanlılardan oluşan Bozdağ Madencilikte verilere dahil edilmiştir.

²⁸Türkiye Kömür İşletmelerine göre Türkiye'nin toplam linyit rezervi 19 Milyar tondur.

2. ŞIRNAK İLİNDE ASFALTİT MADENCİLİĞİ

Şırnak fosil yakıtlar arasında asfaltit ile öne çıkmaktadır. Asfaltit, doğal bir katı hidrokarbon türüdür, kömüre benzeyen, ancak kömürden farklı kimyasal ve fiziksel özellikler taşıyan bir bitümlü kayaç çeşididir.²⁹ **Asfaltit açısından Türkiye'nin en önemli iki sahası Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunur. Filon topluluğu (cevher damarı) şekline olan bu sahalardan biri Şırnak Merkez ilçesinin güneyinde diğeri ise Silopi ilçesinin kuzeydoğusundadır.**³⁰

Şırnak'a dağılan 12 farklı noktadaki (filondaki) asfaltit cevherinin görünür rezervi³¹ 45 milyon 473 bin ton, muhtemel rezervi³² 28 milyon 897 bin ton ve mümkün rezervi ise 7 milyon 579 bin ton olmak üzere toplam rezervi 81 milyon 949 bin tondur.³³

Şırnak asfaltit madenlerinin ilk ayrıntılı sondaj çalışması 1973'te yapılmış, maden ocağının ruhsatı 1978'deki devletleştirme politikasıyla Türkiye Kömür İşletmeleri'ne (TKİ) geçmiş ve 1980-2002 yılları arasında TKİ tarafından işletildikten sonra özelleştirme politikalarıyla özel sektöre devredilmiştir.^{34, 35}

Üretilen asfaltitin büyük bölümü Şırnak/Silopi Termik Santrali'nde yakıt olarak kullanılmaktadır. Ayrıca evsel kullanımda ve sanayi kullanımında da içindeki yüksek kükürt oranı nedeniyle sakıncalı olmasına rağmen kullanım alanı bulmaktadır.³⁶

Asfaltit üretimi bölgede her ne kadar istihdam vurgusuyla öne çıksa da asfaltit üretimi ve kullanımı üzerinde bölgede tartışılan konular aşağıdaki gibi özetlenebilmektedir;

Hava kirliliği: Temiz Hava Hakkı Platformu'na (THHP) göre Türkiye'de havası en kirli beş kentten (Batman, Iğdır, Ağrı, Malatya) biri Şırnak. Bu illerde Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) partikül madde PM10 için belirlediği 15 µg/m³ olan kılavuz değer 5-8 katıdır. 200 günden fazla günde ise PM10 için Hava Kalitesi Değerlendirmesi ve Yönetimi Yönetmeliği'nde belirlenen 40 µg/m³ ulusal limit değerinin üstünde hava kirliliği ölçülmektedir.

Su kirliliği ve suyu kıtlığı: Bilimsel çalışmalar ve Şırnak Barosu'nun yaptığı açıklamalara göre ilde kömür madenleri üzerinde olan ve bölge halkı tarafından tarım ve hayvancılıkta kullanılan Nerdüs ve Avgamasiya derelerinde madencilik faaliyetlerine bağlı olarak su kirliliği oldukça yüksektir. Yine

²⁹Demirci, S., Sivrikaya, O., 2019. Enerji kaynağı olarak asfaltit: Oluşumu. İçeriği. Türkiye rezervleri. Url: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/633157> (Son erişim: 19.12.2025)

³⁰Age, Demirci, S., Sivrikaya, O., 2019.

³¹ **Görünür Rezerv:** Kaynağın üç boyutu ile belirlenmiş olan ve bu boyutlar içerisinde sürekliliği konusunda en az risk taşıyan, jeolojik, madencilik, metalürjik, ekonomik, pazarlama, hukuki, çevresel, sosyal, mali etkenlerin altında ve günün şartlarında işletilebilir kısımdır.

³² **Muhtemel rezerv:** Jeolojik verilerle varlığı tahmin edilen ancak ayrıntılı çalışmalarla henüz kesinleştirilmeyen rezerv olarak tanımlanır.

³³Ayaz, E., Polat, A., Sengüler, I., 2018. Şırnak enerji ve maden potansiyeli. Url:

https://www.researchgate.net/publication/330321219_SIRNAK_ENERJİ_VE_MADEN_POTANSİYELİ (Son erişim: 19.12.2025)

³⁴Bianet. Şırnaklı madenciler anlatıyor. Url: <https://bianet.org/haber/sirnagli-madenciler-anlatiyor-190758> (Son erişim: 19.12.2025)

³⁵Gazete Duvar. Şırnak kömüründe tekelleşme: Paranın tamamı bir kişiye kalıyor. Url:

<https://www.gazeteduvar.com.tr/sirnak-komurunde-tekellesme-paranin-tamami-bir-kisiye-kaliyor-haber-1594081> (Son erişim: 19.12.2025)

³⁶ KURAL, O., ve PİŞKİN, S., 1988. "Asfaltitlerin değerlendirilmesi ve Konya İlgün kömürlerinde katkı maddesi olarak kullanılması" Türkiye 6. Kömür Kongresi 23-27 Mayıs syf, 261-264, Url: https://api2.maden.org.tr/uploads/portal/resimler/ekler/461285987ddc062_ek.pdf (Son erişim: 19.12.2025)

bu faaliyetler nedeniyle her iki akarsu kollarında kalıcı kuraklıklar oluşmuştur. Bu durum tarımsal üretimin düşmesine neden olmaktadır. Yine 2024 yılında Nerdüş dere suyunda yapılan gözlemlere göre derede katı partikül madde oranı (TDS) ve tuzluluk yüksek değerlerdedir.³⁷

Özelleştirme ve tekelleşme: Bölgeden basına yansıyan haberlere ve Şırnak Barosu açıklamalarına göre bölgede özellikle 2002 yılında kömür madenlerinin TKİ tarafından özelleştirme kapsamında satılması bölgede bir dizi sosyal adaletsizliğe yol açmıştır. Bu açıklamalara göre devlet madenciliğinin bitmesiyle birlikte bölgeye yapılan altyapı yatırımları azalmıştır; madencilik ücretleri düşerken sosyal haklar zayıflamıştır. Maden ruhsatlarının ve işletmelerinin belirli şirketlerin elinde toplanması, rekabet ortamının zayıflamasına, maden gelirlerinin yerel ekono-miye katkı vermemesine dahası işçiler için gelir ve hak kayıplarına neden olmuştur.³⁸ Öyle ki Şırnak'taki kömür madenleri kazalar, ölümler, çocuk işçiler, ruhsatsız işletmeler ve işletme ve iş güvenliği riskleri ile medyada çok defa yer almıştır.

Özellikle 2017 yılında, işletme ve iş güvenliği riski barındırdığı için MAPEG tarafından 2013 yılında faaliyeti durdurulduğu iddia edilen bir saha olan Şırnak'taki 1 no'lu kömür ocağında meydana gelen kaza sonucu kaçak madende 8 işçinin yaşamını yitirmesi kamuoyunda tepkilere yol açmıştır.

“Öte yandan Harita Mühendisleri Odası işletmenin 2017 yılında kamu tarafından tekrar ihale edildiğini, Şırnak'taki bu ocağın yıllardır Türkiye Kömür İşletmeleri tarafından özel sektöre ihale usulü verildiğini belirtmiştir. Ayrıca çıkarılan kömürlerin resmi kurumlara da satıldığını vurgulayarak sahalara kaçak denilmesinin yetkililerin sorumluluktan kaçma aracı olduğunu belirtmiştir.”³⁹

Tarım toprağı ve orman varlığı kaybı: Şırnak Barosu'nun 2021 yılında ildeki kömür madenciliğinin ekolojik ve toplumsal etkilerine yönelik yaptığı açıklamaya göre, kömür madenleri çevresinde köylerde maden atıkları tarım topraklarının kirlenmesi ve atık depo alanı olarak kullanılmasına neden olmaktadır. Dahası açık ocak faaliyetleri ile yürütülen madencilik bölgedeki sınırlı orman varlığını tehdit etmektedir.⁴⁰

Ruhsat sahipliğı bakımından maden işletmeleri

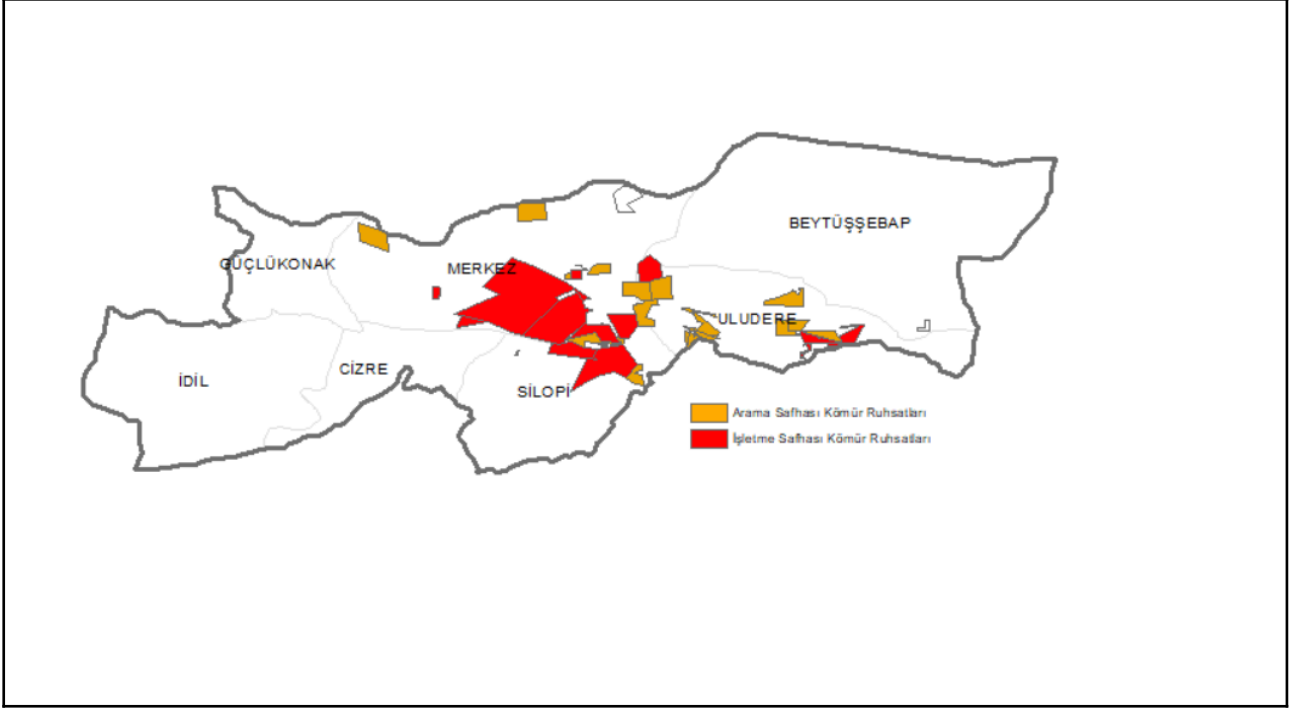
Şırnak ilinde Maden Petrol Arama Genel Müdürlüğü ruhsat verilerine göre tamamı kömür (asfaltit) cevherinden oluşan 46 maden ruhsatı bulunmaktadır. Bu ruhsatlar yaklaşık 62 bin 103 hektarlık bir alana sahip ve 14 kurum ve işletme tarafından işletilmektedir.

³⁷Kantarıcı, O., Baran, A., Kantaracı S., Nalbantçılar, T., 2024. Nerdüş Deresi'nin (Şırnak) su kalitesine asfaltit ocaklarının etkisinin değerlendirilmesi. Cilt: 14 Sayı: 3, 809 - 823. Url: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gumusfenbil/article/1452958>. (Son erişim: 19.11.2025)

³⁸Gazete Duvar. Şırnak kömüründe tekelleşme: Paranın tamamı bir kişiye kalıyor. Url: <https://www.gazeteduvar.com.tr/sirnak-komurunde-tekellesme-paranin-tamami-bir-kisiye-kaliyor-haber-1594081> (Son erişim: 19.11.2025)

³⁹Bianet. Şırnaklı madenciler anlatıyor. Url: <https://bianet.org/haber/sirnakli-madenciler-anlatiyor-190758> (Son erişim: 19.11.2025)

⁴⁰Şırnak Barosu. Basın açıklaması. Url: <https://www.sirnakbarosu.org.tr/Defay/basina-ve-kamuoyuna-132084> (Son erişim: 19.11.2025)

İlde en çok asfaltit madeni ruhsatı Vole Madencilik (9) ve Ürek Madencilik (9) firmalarında bulunmaktadır. Bu işletmeleri Aksu Madencilik (8), Silopi Elektrik (7), Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu (TKİ), (4) izlemektedir. İlde en büyük ruhsat alanı 31 bin 930 hektar ile TKİ'ye aittir. TKİ'yi sırasıyla Silopi Elektrik (9953 ha), Ürek Madencilik (4125 ha), Aksu Kömür (2804 ha), Vole Madencilik (2300 ha), Mehmet Eyüp Güneşan (2026 ha) ve Yılpa Madencilik (1990 ha) takip etmektedir.

Yakın dönem kömür yatırımları

- **Vole Madencilik**, Şırnak'ta kısmen işletmekte olduğu açık kömür ocağında üretimi arttırarak 350 bin ton/yıldan 2 milyon ton/yıla çıkaracak (Nisan, 2025).⁴¹
- **Vole Madencilik**, Şırnak'ta açık ocak işletmeciliğiyle yılda 542 bin tondan fazla asfaltit çıkaracak (Mart, 2025).⁴²
- **Tam Madencilik**, Şırnak'ın Silopi ilçesinde işletilmekte olan kömür ocağında kapasite arttırılarak cevher üretim miktarı 20.000 ton/yıldan, 850.000 ton/yıla çıkarılacak (Nisan, 2024).⁴³

Aktif kömür üretimi yapan şirketler ve işçi sayıları bakımından maden işletmeleri

⁴¹Enerji Günlüğü. Vole madencilik Şırnak'ta kömür üretimini arttıracak. Url:

<https://www.enerjiGUNlugu.net/vole-madencilik-sirnakta-komur-uretimini-arttiracak-62966h.htm> (Son erişim: 19.12.2025)

⁴²Enerji Günlüğü. Vole madencilik Şırnak'ta asfaltit çıkaracak. Url: <https://www.enerjiGUNlugu.net/vole-madencilik-sirnakta-asfaltit-cikaracak-62744h.htm> (Son erişim: 19.12.2025)

⁴³Enerji Günlüğü. TAM maden Şırnak'ta kömür üretimini arttıracak. Url: <https://www.enerjiGUNlugu.net/tam-maden-sirnakta-komur-uretimini-arttiracak-58933h.htm> (Son erişim: 19.12.2025)

Çalışma Bakanlığı Maden Çalışanlarının İşletmelere Dağılışı (2024) ve ÇED başvurusu yapan işletmeler listesi ve MAPEG ruhsat verilerine göre bugün ilde 60 kömür madeni işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmelerin 54'ünde sigortalı çalışan bulunur. Toplam sigortalı çalışan sayısı 689'dur. En fazla maden işçisi ELOŞ Madencilik'te (151) bulunmaktadır. Bu işletmeyi Kerimoğlu Enerji-Madencilik (72), Kaan İş Makinaları (63), Aydemir Siyahkaya (51), Sefine Madencilik (32) ve Standart Teknoloji (31) izlemektedir.

Maden ruhsatına sahip olan işletme (14) ve maden işletmesi (60) arasındaki sayı farkının nedenlerinden birinin rödovans ilişkileri olduğu düşünülmektedir.

ÇED Raporlarında kömür madenciliği

ÇED raporlarına göre Şırnak'ta 2022-2025 yılları arasında 16 asfaltit maden işletmesi ÇED başvurusu yapmıştır. 16 projenin tamamı "ÇED Gerekli Değildir" kararı almıştır. Maden projelerinin 15'i açık, 1'i yeraltı madenciliği projesidir. Projelerin toplam ÇED alanı 4027 hektardır. Bu alanlarda 8 milyon 527 bin 324 ton kömür üretilmesi planlanmaktadır.

Silopi Termik Santrali

Yukarıda da ifade edildiği gibi bölgedeki asfaltitin en büyük alıcısı Silopi Termik Santrali'dir. 2025 yılına kadar Ciner Enerji Silopi Elektrik Üretim A.Ş. tarafından işletilen santrale bu yıl Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) kayyım olarak atanmıştır. 405 MWe kurulu güce sahip termik santral yılda 958 bin 871 ton kömür kullanılmaktadır.⁴⁴ Santrale bağlı oluşan uçucu kül miktarı 278 bin 072 ton/yıl, oluşan cüruf 256 bin 018 ton/yıl'dır. Santral su kaynağı olarak Hezil Çayını kullanmaktadır.⁴⁵

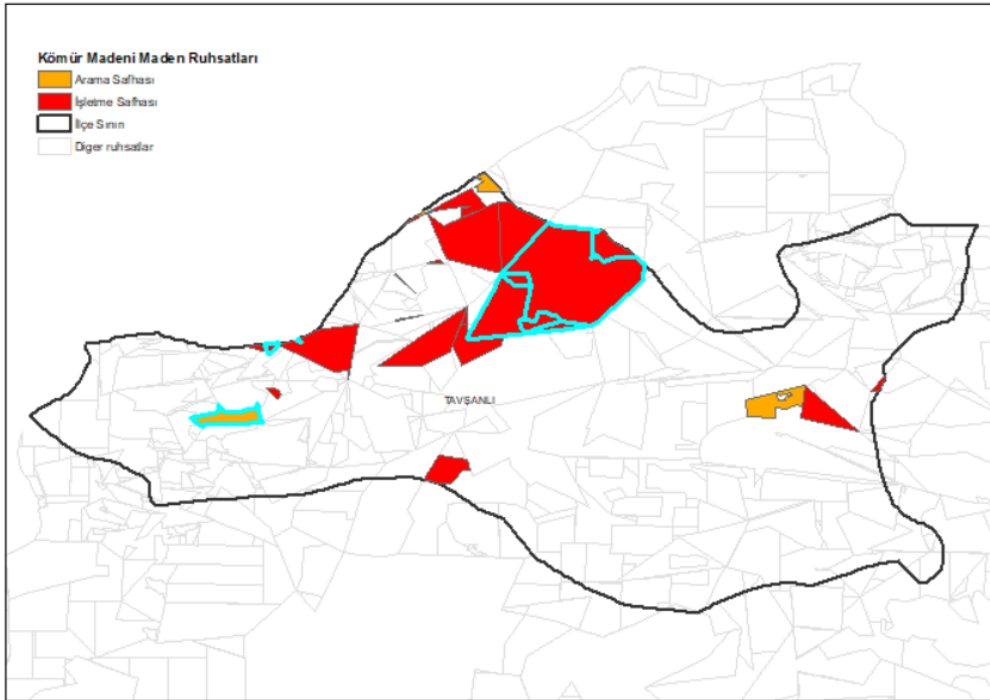
⁴⁴Enerji Atlası. Silopi Termik Santrali. Url: <https://www.enerjiatlası.com/komur/silopi-termik-santrali.html> (Son erişim: 19.12.2025)

⁴⁵Şırnak Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü. Şırnak İli 2023 Yılı Çevre Durum Raporu. Url: https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/sirnak_cdr2023-20240705110218.pdf (Son erişim: 19.12.2025)

3. KÜTAHYA İLİ TAVŞANLI İLÇESİNDE KÖMÜR MADENCİLİĞİ

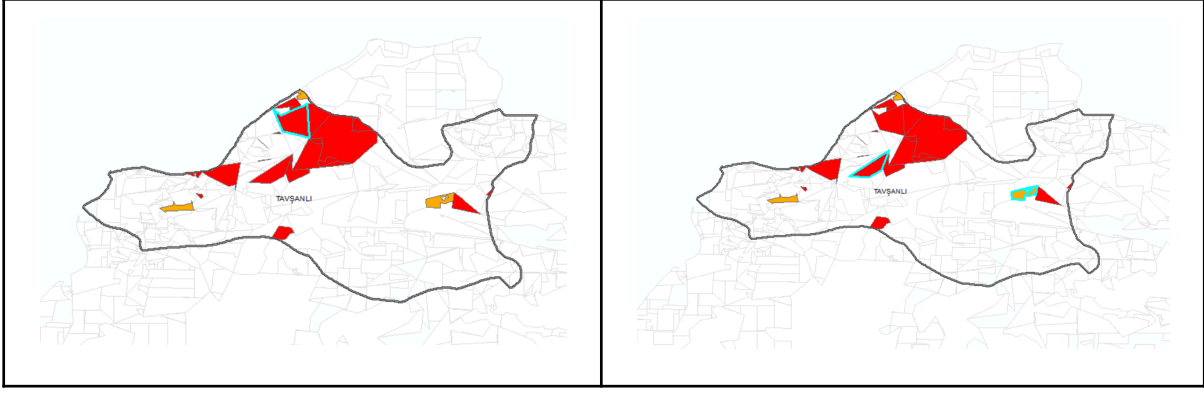
Ruhsat sahipliği bakımından maden işletmeleri

Kütahya ili Tavşanlı ilçesinde MAPEG ruhsat verilerine göre tamamı linyit kömür cevherinden oluşan 28 linyit kömür madeni ruhsatı bulunmaktadır. Bu ruhsatların toplam alanı 23 bin 277 hektardır. Ruhsatlar 14 farklı kurum, kuruluş ve özel şirkete aittir. En büyük ruhsat alanı sahibi 10 bin 790 hektar alan ile kamu idaresidir (Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu ve Türkiye Kömür İşletmeleri Anonim Şirketi).

Kamudan sonra en büyük ruhsat alanına (2659 ha) Tuncerler Madencilik'in sahip olduğu görülmektedir. 2024 yılı Eylül ayında Tuncerler Madencilik bu ruhsat alanını "A3 Madencilik'e devretmiştir. Şirket bu alanda yılda 400 bin ton kömür üretmeyi planlamaktadır. A3 Madencilik krom madenciliği ile öne çıkan İstanbul merkezli bir madencilik şirkettir.

Tuncerler (1) ve Tarhanlar (2) madencilik ruhsat alanları

Tuncerler Madencilik'i sırasıyla Tavşanlı'dan bir kömür işletmecisi olan Tarhan Madencilik (2472 ha), Kardan Madencilik (1916 ha), Volkan Madencilik (iflas halinde ve 1513 ha) takip etmektedir. Bölgede kamu idaresinden sonra yeraltı madenciliğinde öne çıkan ve kamu idaresi için termik santrale kömür üreten Egetaş Madencilik'in ruhsatı bulunmazken, Bozdağ Madencilik'in 579 ha'lık maden ruhsat alanı bulunmaktadır.⁴⁶ Bozdağ Madencilik'in ruhsat alanının bir bölümü Tavşanlı ilçesinde, bir bölümü Domaniç ilçesinde bulunmaktadır.

Yakın dönem kömür yatırımları

Bölgede son beş yılda yapılan kömür yatırımlarından öne çıkanlar şu şekildedir;

- **Şubat 2024'te TKİ** tarafından açılan, 52 milyon tonluk kömür ihalesi iptal edildi,⁴⁷
- **Öz Asil Madencilik**, Kütahya'nın Tavşanlı ilçesindeki kömür ocağının kapasitesini arttırarak yılda 800 bin tona çıkaracak.⁴⁸
- **Tarhanlar** madencilik yılda 50 bin ton kapasiteli kömür üretimi, açık ocak (2023),
- **Egetaş** kömür işletmesi tarafından yılda bir milyon ton kömür üretme kapasiteli maden yatırımı (açık ve kapalı ocak) yapacağını açıkladı (2022).⁴⁹ İlgili habere göre bu yatırım aynı yıl Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın enerji madenciliği alanında teşvik belgesi alan en yüksek yatırım tutarlı proje olma özelliğini taşıyor.⁵⁰
- **Bozdağ Madencilik**, Kütahya'nın Domaniç ilçesindeki kömür sahasında 550 milyon lira yatırımla kapasite artışına giderek yılda 2,4 milyon ton kömür üreteceğini açıkladı. 10 yıllık

⁴⁶Enerji Günlüğü. Tavşanlı'da açık kömür madeni işletilecek. Url: <https://www.enerjiGUNlugu.net/tavsanlida-acik-komur-madeni-isletilecek-60290h.htm> (Son erişim: 19.12.2025)

⁴⁷Kütahya'nın Sesi. 52 milyon tonluk kömür ihalesi iptal edildi. Url: <https://www.kutahyaninsesi.com/haber/19380772/52-milyon-tonluk-komur-ihalesi-iptal-edildi> (Son erişim: 19.12.2025)

⁴⁸Enerji Günlüğü. Tavşanlı'daki kömür ocağında üretim arttırılacak. Url: [Kütahya'da kömür üretimi arttırılacak](https://www.enerjiGUNlugu.net/kutahya-da-komur-uretimi-arttirilacak) (Son erişim: 19.12.2025)

⁴⁹Enerji Günlüğü. Ege Taşkömür Kütahya'da kömür üretecek. Url: <https://www.enerjiGUNlugu.net/eger-taskomur-kutahyada-komur-uretecek-51605h.htm> (Son erişim: 19.12.2025)

⁵⁰Enerji Günlüğü. Ege Taşkömür Kütahya'da kömür üretecek. Url: <https://www.enerjiGUNlugu.net/eger-taskomur-kutahyada-komur-uretecek-51605h.htm> (Son erişim: 19.12.2025)

projede yıllık üretilen kömürün 800.000 ton/yıl kısmı Tunçbilek Termik santraline, diğer kalan kısmı ise sanayi ve ısıtma amaçlı serbest olarak satılacak.⁵¹

Aktif kömür üretimi yapan şirketler ve işçi sayıları bakımından maden işletmeleri

Çalışma Bakanlığı Maden Çalışanlarının İşletmelere Dağılışı (2024) ve ÇED başvurusu yapan işletmeler listesine ve MAPEG ruhsat verilerine göre bugün Tavşanlı'da 20 maden işletmesi⁵² bulunmaktadır. İşletmelerin 19'u özel sektöre, biri devlete aittir (Garp Linyit İşletmeleri (GLİ)). Özel işletmelerden ikisi yeraltı işletmeciliği ile kömür üretimi yaparken, geri kalan 18'i açık ocak işletmeciliği ile kömür üretmektedir. GLİ'de kömür üretimi her iki madencilik yöntemiyle de gerçekleştirilmektedir. İlçedeki kömür işletmelerinde çalışan 2491 madencinin 1384'ü özel işletmelerde, 1107'si devlet işletmesinde istihdam edilmektedir.⁵³

GLİ'den sonra 40'tan fazla işçi çalışan maden işletmeleri sırasıyla: Ege Taşkömür Maden (494), Bozdağ (279), Tarhan Madencilik (213), Yiğitata Madencilik (155), Öz Asil Madencilik (68), Öz Eser Madencilik'tir (58).

Üretilen kömür

Türkiye Kömür İşletmeleri 2023 sektör raporuna göre Garp Linyit İşletmeleri'nde (GLİ) satılabilir **1 milyon 500 bin 438** ton kömür üretilmiştir.⁵⁴ Üretilen kömürün 1 milyon 358 bin 869 tonu açık ocaklardan, 141 bin 569 tonu kapalı ocaklardan üretilmiştir. Bu rakam aynı yıl Türkiye'de kamu kurumlarının bünyesinde üretilen toplam satılabilir kömürün %5,2'sini oluşturmuştur.⁵⁵

İlçede Tunçbilek Termik Santrali ve 2014 yılında faaliyete geçen Kütahya 51 Mw Polat-1 Termik Santrali bulunmaktadır. Bölgede üretilen kömürün temel alıcısı Tunçbilek Termik Santrali'dir.

2023 yılı Kütahya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü tarafından hazırlanan Çevre Durum Raporuna göre termik santral 2023 yılında 1 milyon 567 bin 894 ton kömür tüketmiştir.⁵⁶ Geriye kalan kömür "sosyal yardım paketi" olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, okullarda yakıt olarak kullanılması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ve sanayi tesisleri ve evlerde kullanılması amacıyla iç piyasaya satılmıştır. Kömür üretimi ağırlıklı Tunçbilek beldesinde yürütülmektedir. Büyük bölümü orman ve mera alanı olan beldede üretim bu alanları tehdit etmektedir.

⁵¹Enerji Günlüğü. Bozdağ kömür Domaniç'te kömür üretim kapasitesini arttıracak. Url:

<https://www.enerjigunlugu.net/bozdag-komur-domanicte-komur-uretim-kapasitesini-arttiracak-34064h.htm> (Son erişim: 19.12.2025)

⁵²GLİ ruhsat alanına sınırdaki GLİ ile sözleşmeli olarak faaliyet gösteren idari sınırı Domaniç'te olan ve çalışanlarının büyük bölümü Tavşanlılardan oluşan Bozdağ Madencilikte verilere dahil edilmiştir.

⁵³T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2024, Çalışan sayılarının maden işletmelerine göre dağılışı.

⁵⁴Türkiye Kömür İşletmeleri, 2011-2023, Kömür Sektör Raporları. Url: <https://www.tki.gov.tr/yayinlar>. (Erişim tarihi: 23.12.2024).

⁵⁵Türkiye Kömür İşletmeleri, 2011-2023. A.g.e.

⁵⁶Kütahya Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü. Kütahya İli 2023 Yılı Çevre Durum Raporu. Url: https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/kutahya_2023-icdr-20250103094444.pdf (Son erişim: 19.12.2025)

Belge Sözlüğü

Aktif Geliştirme Aşaması	Santral veya maden projesinin planlama sonrası uygulamaya hazırlık sürecinde olması durumu.
Asfaltit	Katı hidrokarbon yapılı, yüksek karbon içerikli kömür türü (Şırnak özelinde geçmektedir).
ÇED (Çevresel Etki Değerlendirmesi)	Projelerin çevresel etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla yürütülen yasal süreç.
ÇED Başvurusu	Projenin ÇED sürecini başlatmak için yapılan resmi müracaat.
ÇED Duyurusu	ÇED süreci başlatılan projelerin kamuya ilan edilmesi.
ÇED Gerekli Değildir Kararı	Projenin kapsamı nedeniyle detaylı ÇED raporu gerektirmediğine dair verilen idari karar.
ÇED Olumlu Kararı	Projenin belirlenen çevresel önlemlerle uygulanabileceğine dair verilen karar.
ÇED Raporu	Projenin çevresel etkilerini analiz eden teknik rapor.
ÇED Süreci	Başvuru, değerlendirme ve karar aşamalarını içeren resmi süreç.
ÇED'e Tabi Alan	ÇED raporu kapsamında değerlendirilen proje alanı (hektar cinsinden).
Dekapaj	Kömür damarına ulaşmak için üst örtü tabakasının kaldırılması işlemi.
Futbol Sahası Karşılığı	Alan büyüklüklerini kamuoyuna daha anlaşılır kılmak için kullanılan karşılaştırma ölçüsü.
GIS (Geographic Information System)	IV. Grup maden ruhsatlarının haritalanmasında kullanılan coğrafi bilgi sistemi.
Hektar (ha)	10.000 metrekareye eşit alan ölçü birimi.
İDK (İzleme Değerlendirme Komisyonu)	ÇED sürecinde projeleri teknik olarak inceleyen komisyon.
IV. Grup Maden	Maden Kanunu kapsamında kömürün de dahil olduğu ruhsat grubu.
İhale Ruhsatı	MAPEG tarafından ilan edilen ve başvuruya açılan maden ruhsatı.
Kamulaştırma	Kamu yararı gerekçesiyle özel mülkiyetin devlet tarafından devralınması.
Kamulaştırma Kararı	Resmî Gazete'de yayımlanan kamulaştırma işlemi.

Kapasite Artışı Projesi	Mevcut maden işletmesinin üretim kapasitesinin artırılması.
Kömür Bazlı Santral Kapasitesi	Kömürle çalışan santrallerin toplam kurulu gücü (GW cinsinden).
Kömür Madeni Projesi	Kömür çıkarımına yönelik planlanan veya yürütülen faaliyet.
Kömür Rezervi	Ekonomik olarak çıkarılabilir kömür miktarı (ton cinsinden).
Kömür Ruhsatı	Kömür üretimine izin veren maden ruhsatı.
Kömür Sahası	Kömür çıkarımının yapıldığı veya planlandığı alan.
Linyit	Türkiye’de yaygın bulunan düşük ısıl değerli kömür türü.
MAPEG (Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü)	Maden ruhsatlarını düzenleyen ve ihale eden kamu kurumu.
Mera Kaybı	Madencilik nedeniyle otlak alanların azalması durumu.
Maden İşletmesi	Kömür üretimi yapılan aktif tesis.
Maden Ruhsat Alanı	Ruhsat kapsamında belirlenen üretim sahası (hektar cinsinden).
Malkara Havzası / Uzunköprü Havzası	Trakya’da kömür rezervlerinin yoğunlaştığı jeolojik alanlar.
Net Kurulu Güç (GW)	Elektrik üretim kapasitesinin gigawatt cinsinden ifadesi.
Planlanan Santral Kapasitesi	İnşa edilmesi öngörülen ancak gerçekleşmemiş kurulu güç miktarı.
Proje Tanıtım Dosyası (PTD)	ÇED sürecinin ilk aşamasında sunulan proje özeti ve teknik bilgileri içeren belge.
Rehabilitasyon	Madencilik sonrası alanın çevresel olarak iyileştirilmesi (belgede doğrudan geçmese de madencilik bağlamında atıf yapılan süreç).
Rezerv	Jeolojik olarak tespit edilmiş ekonomik kömür miktarı.
Ruhsat İhalesi	MAPEG tarafından duyurulan maden ruhsatı ihale süreci.
Sanayi ve Evsel Kullanım	Kömürün elektrik üretimi dışında kullanım alanları.
Taşkömürü	Yüksek karbon içerikli kömür türü.
Tüvenan (Tüvenan Kömür)	Çıkarıldığı haliyle, zenginleştirme veya yıkama işlemine tabi tutulmamış ham kömür.

Climate Action Network Europe asbl
rue d'edimbourg 26, 1050 Brussels, Belgium
Tel: +32 (0) 28944670, fax: +32 (0) 2 8944680
e-mail: info@caneurope.org
www.caneurope.org

Climate Action Network (CAN) Europe

 [@caneurope.org](https://twitter.com/caneurope.org)

 [@can.europe](https://www.instagram.com/can.europe)

 info@caneurope.org

 www.caneurope.org